

TÜRKİYE'YE GELEN YABANCILARIN % 52.74'İ DOĞU AVRUPALI...

OECD kaynaklı turistlerin sayısı giderek azalıyor...

NAZMI KOZAK

Son yıllarda OECD ülkelerinden Türkiye yönelik turizm talebinde bulunanların oranında düşmeler yaşanırken, ülkemize gelen yabancıların yarısından fazlasını Doğu Avrupalılar oluşturmaya başladı.

Dünyanın en önemli turist pazarları olan OECD ülkelerinden Türkiye'ye gelen turist sayısında son yıllarda önemli düşmeler yaşanmaktadır. Son yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı sayısındaki önemli artışların turizm sektörüne ve kazanılan döviz tutarı üzerinde hiç etkisi yeterli düzeyde gerçekleşmemektedir.

BİR İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRME HATASI

Türkiye'ye gelen yabancılar içinde OECD ülkelerinden gelenlerin sayısındaki düşüşe girmeden önce, çok yapılan bir yanlışlığı açıklamak istiyoruz. Bu yanlışlık, Turizm Bakanlığı tarafından tutulan istatistiklerdeki bir yanlış değerlendirmeden kaynaklanmaktadır. Bakanlık tuttuğu istatistiklerde Türkiye'nin sınırlarından giren herkesi "turist" olarak nitelemekte ve istatistiklerine yansımaktadır. Ancak, Türkiye'ye gelen herkesi "turist" olarak değerlendirmek mümkün değildir. Turizm Bakanlığı'nın yayınladığı turizm istatistiklerindeki ülkeye gi-

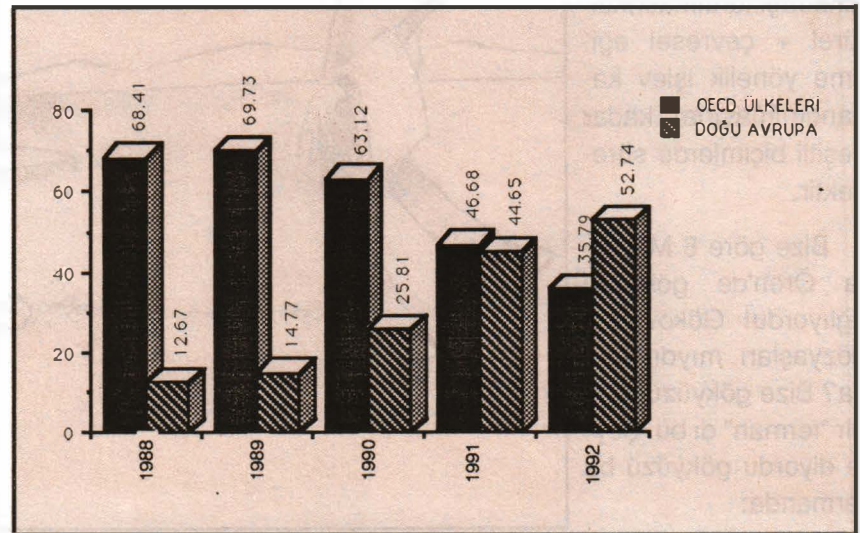
ren yabancı sayısı, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün pasaport kontrolü sırasındaki sayılar baz alınarak hazırlanan verilere dayandırmaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Turizm Bakanlığı'na "Ülkeye giriş yaban yabancı" sayısı olarak verdiği veriler, Turizm Bakanlığı'nda herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın birdenbire "turist" olmaktadır. Bize göre bu konudaki hatanın giderilmesi için Devletin İstatistik Enstitüsü'nün çalışmalarına bak-

mak yeterlidir. Devlet İstatistik Enstitüsü rakamlarında genel olarak "Turizm İstatistikleri" denilse de, verilerin değerlendirilmesi "Türkiye'ye gelen yabancı" terimi kullanılarak yapılmaktadır.

1992 YILINDA TÜRKİYE'YE GELEN YABANCILARIN YARISI DOĞU AVRUPALI

Bu açıklamayı yaptıktan sonra gelelim OECD ülkelerinden Türkiye'ye yönelik turizm talebindeki azalmaya. Son birkaç yılda, özellikle de 1992 yılında Türkiye'ye gelen yabancı sayısında önemli artışlar olurken, genel toplam içerisinde OECD ülkeleri kaynaklı yabancıların sınır girişlerinde oran-

ŞEKİL : 1- 1988-1992 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE OECD VE DOĞU AVRUPA ÜLKELERİNDEN GELEN YABANCILARIN ORANLARI (%)

Ortalama olarak azalma gözlenmektedir. Örneğin; 1988 yılında Türkiye'ye gelen toplam yabancı sayısının % 68.41'ini OECD ülkeleri kaynaklı turistler oluştururken, bu oran 1992 yılında % 35.79'a düşmüştür.

Öte yandan aynı yıllar içerisinde Doğu Avrupa (Bağımsız Devletler Topluluğu veya geçen yüzyıla kadar Sovyetler Birliği, Romanya, Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya, Arnavutluk, Macaristan, Yugoslavya) ülkelerinden gelenlerin sayısında önemli bir artış görülmektedir. Şöyle ki; 1988 yılında Türkiye'ye gelen toplam yabancıların % 12.67'si Doğu Avrupa ülkeleri kaynaklı iken, 1992 yılında bu oran % 52.74'e çıkmıştır.

Bu oranları sayı olarak ifade edersek ortaya oldukça düşündürücü bir manzara çıkmaktadır. 1988 yılında Türkiye'ye gelen toplam Doğu Avrupalı gelirken, 1992 yılında bu sayı 3.750.000'e ulaşmıştır. Başka anlatımla 1992 yılında Türkiye'ye gelen yabancıların yarısından fazlası Doğu Avrupalıdır. Aynı şekilde Doğu Avrupa ülkelerinden Türkiye'ye gelenlerin tamamını gümrük ticareti ve bavul turizmi başta olmak üzere turizm amaçlarıyla gelmektedirler ve önemli bir çoğunluğu günübirlik ziyarette veya ortalama 1-2 gün konaklama yapmaktadır.

OECD ülkelerinden gelenlerin kişisel düşüşü, Türkiye'de turistlerin ortalama harcama tutarlarını düşürmüştür. 1988 yılında Türkiye'de bir turist ortalama 552 doları harcama yaparken, 1992 yılında bu rakam 513 dolara düşmüştür.

Benzer durum, Türkiye'nin turizm gelirlerinde de söz konusu-

TABLO :1- 1988-1992 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'YE GELEN TURİST SAYISI, TURİZM GELİRLERİ VE KİŞİ BAŞINA HARCAMA TUTARLARI

YILLAR	TURİST SAYISI	TURİZM GELİRİ (000 \$)	KİŞİ BAŞINA HARCAMA (\$)
1988	4.265.197	2.355.300	552
1989	4.516.077	2.566.500	566
1990	5.397.748	3.308.400	612
1991	5.517.817	2.654.000	519
1992	7.104.065	3.650.000	513

KAYNAK : DİE, ve Turizm Bakanlığı, Turizm İstatistikleri

dur. 1988 yılında Türkiye'ye 4.2 milyon turist sayısı ile 2.335 milyon dolar döviz elde edilirken, 1992 yılında 7.1 milyon turiste karşılık turizm geliri ancak 3.650 milyon dolar olmuştur.

TURİST SAYISININ ARTMASI TURİZM SEKTÖRÜNÜN İYİ YOLDA OLDUĞUNA YORULANMAZ

Sonuç olarak; çok söylendiği gibi, Türkiye'ye gelen turist sayısında "patlama" olduğu yolundaki değerlendirmeler gerçeği yansıtmamaktadır Türkiye'ye gelenlerin

yarısından daha fazlası turizm dışındaki amaçlarla gelmektedir. 1992 yılında Türkiye'ye gelenlerin en az % 52'sini "turist" olarak değerlendirmek mümkün değildir.

Rakamların büyümesine kapılarak yapılacak değerlendirmeler, gerçeklerden uzaklaşmasından başka hiçbir şeye yaramamaktadır. Bu nedenle Türkiye turizminin sağlam temellere ve gerçek anlamda "turist"lere dayandırılmasında büyük yarar bulunmaktadır. Bu da ciddi ve tutarlı politika, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinden geçmektedir.□

ŞEKİL : 2- 1988-1992 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'YE GELEN TURİST SAYISI VE ELDE EDİLEN TURİZM GELİRİ (000 \$)

